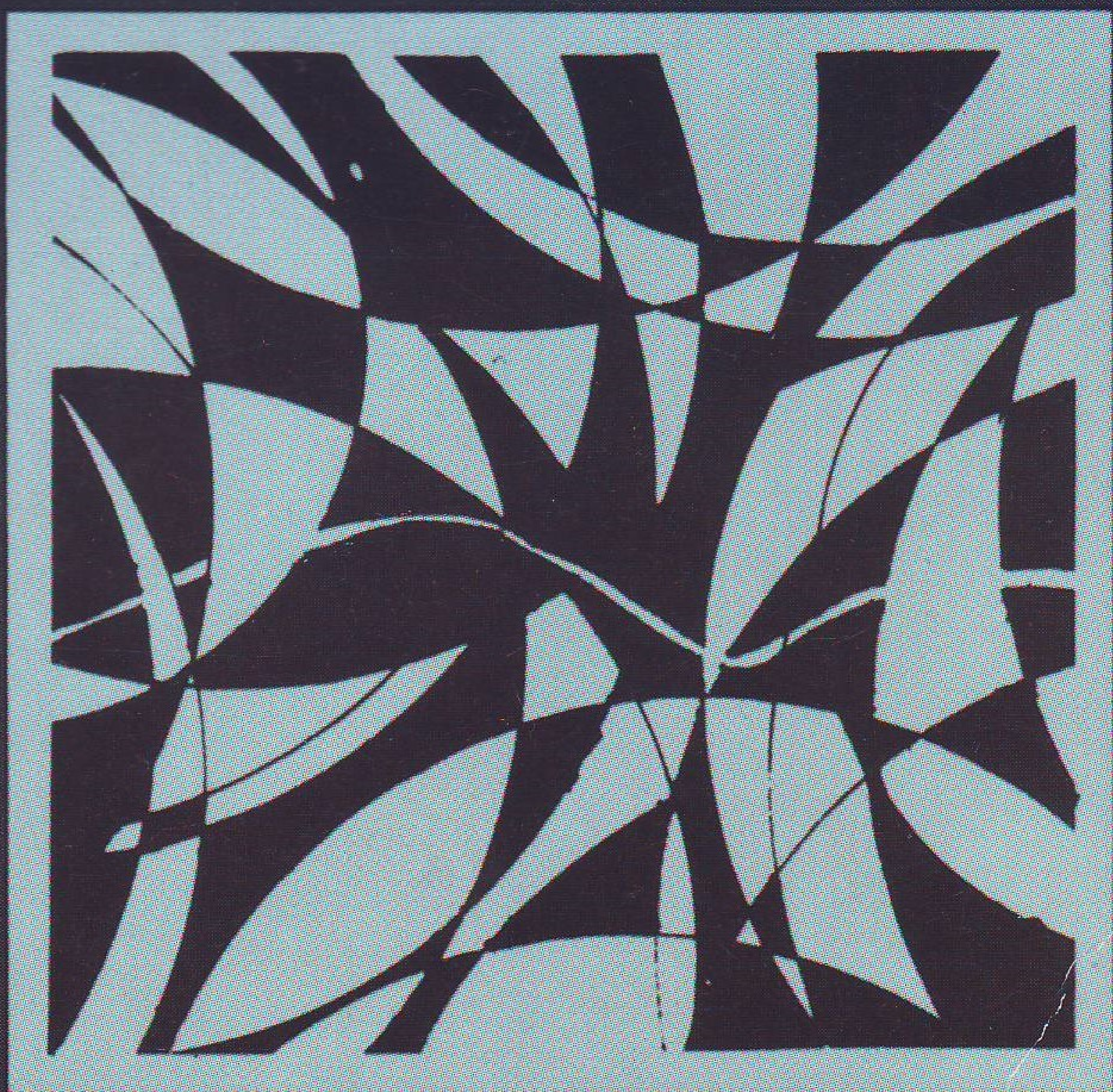
CREȘTINISMUL REDUS LA ESENȚE

C.S. LEWIS

CREȘTINISMUL REDUS LA ESENȚE

C.S. LEWIS

Ediţie revizuită şi adăugită,
cu o nouă introducere, a celor trei cărţi:
PLEDOARIE PENTRU CREŞTINISM, CONDUITA CREŞTINĂ şi
DINCOLO DE PERSONALITATE

Societatea Misionară Română
1991

Titlul original:
Mere Christianity, de C.S. LEWIS

Cuprins

Introducere

Prezentăm aici cititorului român una dintre capodoperele literaturii creştine moderne. O strălucită şi profundă prezentare a credinţelor fundamentale ale creştinismului, o carte care produce o delectare pentru intelect şi o tonică înaripare a credinţei.

De la data cînd a fost mai întîi publicată (1941) şi pînă astăzi, cartea aceasta s-a vîndut în sute de mii de exemplare şi le-a slujit multor intelectuali drept călăuză pentru întoarcerea la o credinţă vie şi mîntuitoare în Dumnezeu. Printre cei ce s-au convertit prin citirea ei se numără şi Chuck Colson, fost consilier al preşedintelui Nixon. Implicat în scandalul Watergate, Chuck Colson a ajuns la închisoare. Acolo a citit această carte, s-a convertit la creştinism, şi ulterior a devenit una dintre personalităţile cele mai remarcabile ale vieţii religioase americane.

Cine este autorul cărţii acesteia? Clive Staples Lewis s-a născut în Belfast în Irlanda de nord, în anul 1898. Şi-a făcut studiile la Universitatea Oxford, unde a rămas apoi ca lector de literatură şi filologie engleză. Cu timpul, a ajuns să fie unul dintre cei mai apreciaţi profesori ai Oxfordului, prelegerile lui atrăgînd un număr enorm de mare de studenţi şi alţi auditori. În 1954 s-a mutat la Cambridge, unde a preluat postul de profesor şef de catedră de literatură medievală engleză. Cea mai mare parte a vieţii a trăit singur. Abia în 1956 s-a căsătorit cu o evreică americană, Joy Davidman Gresham, o fostă comunistă atee care a devenit creştină citind cărţile lui şi care era bolnavă de cancer. Ea a murit în anul 1960. Trei ani mai tîrziu a trecut şi el din viaţa aceasta printr-un atac de inimă.

C.S. Lewis a fost un savant cu o vastă cultură filozofică, ştiinţifică şi literară. El a scris un număr de 58 de cărţi de o uimitoare varietate tematică: poezie, critică literară, filozofie, apologetică creştină, romane ştiinţifico-fantastice, unele pentru adulţi, altele pentru copii, şi cărţi referitoare direct la viaţa spirituală a creştinismului.

La mai bine de 20 de ani după moartea sa, C.S. Lewis este studiat într-un impresionant număr de cărţi savante care se scriu pe marginea lucrărilor sale şi este prezentat prin epitete ca: „una dintre cele mai logice minţi ale secolului“, „un excepţional cruciat al credinţei creştine“, „unul dintre cei mai ascultaţi şi mai citiţi oameni ai Angliei“, „cel mai citit apologist al secolului“, „una dintre cele mai imaginative minţi ale secolului“.

Vă vom spune aici doar cîteva cuvinte despre cele mai importante lucrări ale sale.

Opera sa cea mai de seamă în domeniul criticii literare este *Alegoria iubirii* (1936), care este un studiu al dragostei cavalereşti în literatură şi care reprezintă o piatră de hotar în critica literaturii medievale.

Tot în domeniul criticii literare, *O prefaţă la „Paradisul pierdut“* (1941) a stîrnit o vie controversă cu privire la teologia lui Milton şi cu privire la interpretările romantice ale lui Satan.

Într-o epocă agnostică, dominată de materialism ştiinţific, C.S. Lewis a scris o serie de cărţi destinate să îndepărteze barierele din calea credinţei. Astfel, *Abolirea omului* (1943) este o disertaţie despre necesitatea raţională şi socială a unei etici normative. *Miracole* (1947) este o apărare filozofică a posibilităţii minunilor. *Problema durerii* (1940) discută problema, veche cît istoria omului, a dificultăţii reconcilierii existenţei unui Dumnezeu bun cu existenţa suferinţei umane. *Reflectări despre Psalmi* (1958) şi *Scrisori către Malcolm, în special despre rugăciune* (1963) discută probleme ridicate de Psalmi, de rugăciune şi de viaţa spirituală personală.

C.S. Lewis îşi foloseşte imaginaţia lui prodigioasă pentru a prezenta creştinismul nu numai ca un sistem de gîndire şi de trăire, ci şi ca un mod de a privi la întregul cosmos şi de a-L vedea pe Creator în centrul acestui cosmos. El realizează acest lucru în romanele sale ştiinţifico-fantastice *Din planeta tăcută* (1938), *Perelandra* (1943) şi *Acea hidoasă putere* (1945). Aceste cărţi ţes creştinismul într-un răvăşitor de frumos mit cosmic şi îl fac să iradieze pentru noi uluitoare promisiuni eterne.

Pentru copii, C.S. Lewis face acelaşi lucru în cele şapte romane care alcătuiesc *Cronica ţării Narnia*. Prin toate aceste cărţi cititorul explorează universul creştin cu ajutorul unei mitologii care indică spre realităţi eterne, aflate dincolo de cotidianul banal al existenţei noastre materiale.

C.S. Lewis ne prezintă un univers strălucitor şi glorios, dar în acelaşi timp şi primejdios, căci în acest univers forţele răului sînt angajate în luptă continuă cu slujitorii lui Dumnezeu. Oricît ar fi de modestă poziţia noastră în lume, noi sîntem chemaţi să luptăm de o parte sau de alta.

Această luptă între oamenii lui Dumnezeu şi forţele răului apare în toate romanele lui C.S. Lewis, dar ea este direct şi fascinant prezentată în celebrele *Scrisorile lui Screwtape* (1941), care conţin instrucţiuni date de un demon bătrîn unui demon tînăr care a primit sarcina de a smulge un tînăr abia convertit la creştinism din mrejele cerului.

C.S. Lewis a trecut în tinereţea lui printr-o perioadă de ateism, în anii de liceu, de studenţie şi în primii ani de profesorat la Oxford. Prin cercetările sale filozofice, prin lecturile sale şi prin convorbiri cu prieteni credincioşi, trecînd prin stadii de gîndire ca romantism, idealism şi apoi teism, Lewis a

revenit în 1929 în biserică, îmbrăţişînd credinţa creştină în forma ei anglicană.

Diferenţele dintre diferitele forme de creştinism l-au preocupat o vreme, dar apoi el i-a scris unui prieten al său: „Cînd s-a spus totul (şi s-a spus cu adevărat) despre diviziunile din creştinism, încă rămîne, prin mila lui Dumnezeu, un enorm teritoriu comun“. De la acea dată, C.S. Lewis a început să se concentreze asupra acestui „enorm teritoriu comun“ tuturor credinţelor creştine, şi rezultatul final al acestor meditaţii ale sale a fost seria de 29 de emisiuni la radio Londra în 1941 despre credinţele care formează această esenţă a creştinismului. Aceste emisiuni au fost apoi publicate în cartea pe care v-o prezentăm aici, intitulată în englezeşte *Mere Christianity*, în traducere mot-a-mot, „Doar creştinism“. Ideea autorului a fost aceea de a lăsa la o parte ceea ce este tipic, să zicem, anglicanismului sau catolicismului sau ortodoxiei, şi să capteze ceea ce este comun tuturor şi astfel formează „teritoriul comun“ al tuturora.

C.S. Lewis nu a fost un teolog, ci un laic, un om de cultură care a gîndit îndelung asupra crezului său creştin şi care a vrut să prezinte acest crez semenilor săi într-o formă elevată, cu o logică de fier, şi totuşi într-un mod accesibil omului de pe stradă.

Cartea aceasta nu este o carte de teologie ca atare, ci o carte de teologie popularizată. Fiind însă scrisă de un filozof, de un om de ştiinţă şi de un literat cu o imaginaţie excepţională, cartea dă atît satisfacţii intelectuale, cît şi avînt al spiritului şi o reconfortantă înaripare a credinţei.

Prefață

Conținutul acestei cărți a fost mai întîi radiodifuzat și apoi publicat în trei părți separate, sub titlul *The Case for Christianity* [Pledoarie pentru creștinism] (1943; publicată în Anglia sub titlul *Broadcast Talks* — Discuții radiodifuzate), *Christian Behaviour* [Conduita creștină] (1943) și *Beyond Personality* [Dincolo de personalitate] (1945). În versiunile tipărite, eu am făcut cîteva adăugiri față de ceea ce am spus la microfon, dar în general am lăsat textul în mare măsură nealterat. O „discuție" la radio ar trebui, după părerea mea, să fie cît mai apropiată de o discuție reală, și nu ar trebui să sune ca un eseu citit cu voce tare. De aceea, în prezentările mele eu am folosit toate prescurtările și expresiile colocviale pe care le folosesc în mod obișnuit în conversație. În versiunea tipărită le-am redat folosind *n-am* în loc de *nu am* și altele. Ori de cîte ori, în prezentările de la radio, am accentuat importanța unui cuvînt prin modularea vocii, am tipărit cuvîntul acela cu caractere italice. Acum sînt înclinat să cred că aceasta a fost o greșeală — un hibrid nedorit între arta vorbirii și arta scrisului. Un vorbitor trebuie să folosească inflexiunile vocii pentru a face sublinieri, deoarece mediul său de comunicare se pretează la această metodă; dar un scriitor nu ar trebui să folosească italicele pentru același scop. El are mijloacele sale proprii de a scoate în relief cuvintele cheie și ar trebui să le folosească pe acestea. În această ediție am renunțat la formele prescurtate și am înlocuit majoritatea italicelor prin reformularea propozițiilor în care erau folosite, dar fără să alterez, sper, tonul „popular" sau „familiar" pe care l-am avut totdeauna în gînd. Am făcut adăugiri sau corecturi acolo unde am considerat că înțeleg subiectul mai bine acum decît în urmă cu zece ani sau unde am știut că versiunea originală a fost răstălmăcită de alții.

Cititorul ar trebui să fie avertizat de la bun început că eu nu ofer nici un fel de ajutor cuiva care oscilează între două culte creștine. Nu veți afla de la mine dacă ar trebui să deveniți anglican, metodist, prezbiterian sau romano-catolic. Omisiunea este intenționată (chiar și în lista pe care am dat-o ordinea este cea alfabetică). Nu fac un secret din poziția mea. Eu sînt un credincios laic de rînd în Biserica Angliei, fără să fiu deosebit de „sus", sau deosebit de „jos", sau deosebit în vreun alt fel. În cartea aceasta eu nu încerc să convertesc pe nimeni la propria mea poziție. Chiar de cînd am devenit credincios, am considerat că cel mai bun serviciu, poate singurul, pe care l-aș putea face semenilor mei necredincioși este să explic și să apăr

credinţa care a fost comună aproape tuturor creştinilor în toate epocile. Am avut mai multe motive să cred acest lucru.

În primul rînd, problemele care îi despart pe creştini unii de alţii implică adeseori chestiuni de teologie sofisticată sau chiar de istorie ecleziastică, care nu ar trebui să fie tratate decît de experţi în materie. Aş fi intrat în ape prea adînci dacă m-aş fi aventurat să tratez aceste subiecte: mai mult aş fi avut eu însumi nevoie de ajutor, decît aş fi fost în stare să-i ajut pe alţii. În al doilea rînd, cred că trebuie să recunoaştem că discutarea acestor puncte controversate nu are nicidecum tendinţa să-i aducă pe cei din afară în tabăra creştină. Cîtă vreme scriem sau vorbim despre ele, este foarte probabil că îi vom împiedica [pe cei din afară] să se alăture vreunui grup de creştini şi nu-i vom atrage nicidecum în grupul nostru. Divergenţele noastre nu trebuie să fie discutate decît în prezenţa celor care au ajuns deja să creadă că există un singur Dumnezeu şi că Isus Cristos este singurul Lui Fiu. În fine, am avut impresia că prea mulţi autori, mai talentaţi decît mine, s-au angajat deja în asemenea probleme controversate mai mult decît în apărarea a ceea ce Baxter numeşte creştinism redus la esenţe. Am crezut întotdeauna că pot sluji cel mai bine acolo unde firul este cel mai subţire. Şi de aceea, în mod firesc, am mers într-acolo.

Din cîte ştiu eu, acestea au fost singurele mele motive şi m-aş bucura foarte mult dacă oamenii nu ar face deducţii fanteziste pe baza tăcerii mele cu privire la anumite probleme controversate.

De exemplu, o asemenea tăcere nu înseamnă că eu sînt nedecis. Uneori sînt. Există probleme disputate între creştini, probleme la care eu nu cred că deţin răspunsul. Sînt unele la care s-ar putea să nu aflu niciodată răspunsul: dacă aş pune aceste întrebări, chiar într-o lume mai bună, s-ar putea (din cîte ştiu eu) să primesc acelaşi răspuns pe care l-a primit un interlocutor mult mai însemnat decît mine: „Ce-ţi pasă ţie? Tu vino după Mine!“ Sînt alte probleme în care eu mă situez pe o poziţie clară şi totuşi nu spun nimic cu privire la ele, pentru că eu nu am scris ca să expun ceva ce aş putea numi „religia mea“, ci am scris ca să expun creştinismul redus la esenţe, care este ceea ce este şi ce a fost cu mult înainte să mă fi născut eu şi care este ceea ce este indiferent dacă mie îmi place sau nu.

Unii trag concluzii neîntemeiate din faptul că eu nu vorbesc niciodată mai mult despre Sfînta Fecioară Maria decît ceea ce se cuprinde în afirmaţia că Isus s-a născut dintr-o fecioară. Dar bineînţeles că motivele pentru care nu o fac sînt evidente. Dacă aş spune mai multe, aş intra imediat într-un domeniu foarte controversat. Între creştini nu există nici o controversă care să trebuiască să fie abordată cu mai multă delicateţe. Crezul romano-catolic în privinţa acestui subiect este susţinut nu numai cu fervoarea care însoţeşte orice crez religios sincer, ci (foarte firesc) cu sensibilitatea aceea cavalerească aparte pe care o simte un bărbat atunci

cînd este în discuţie onoarea mamei sau a iubitei sale. Este foarte greu să ai o părere deosebită de a lor fără să fii considerat de ei mojic sau chiar eretic. La polul opus, crezul protestant cu totul diferit în această privinţă stîrneşte sentimente profunde, atît de profunde încît merg pînă la rădăcinile monoteismului. Protestanţilor radicali li se pare că este periclitată însăşi distincţia dintre Creator şi creatură (oricît de sfîntă ar fi creatura), şi că astfel politeismul a renăscut. Şi în cazul acesta este greu să ai o părere deosebită de a lor fără ca să le apari mai rău decît un eretic — un idolatru, un păgîn. Dacă există vreun subiect care să ruineze cu certitudine o carte despre creştinismul redus la esenţe — dacă există vreun subiect care să constituie o lectură cu totul nefolositoare pentru aceia care nu cred încă în Fiul lui Dumnezeu născut din Fecioară — acesta este acel subiect.

Oricît ar părea de ciudat, din tăcerea mea cu privire la lucrurile controversate nu poţi trage nici măcar concluzia că eu le socotesc importante sau lipsite de importanţă. Însuşi lucrul acesta este unul dintre punctele controversate. Unul dintre lucrurile cu privire la care creştinii nu pot cădea de acord este importanţa dezacordurilor lor. Cînd doi creştini din culte diferite încep să dezbată o problemă, de obicei nu trece mult pînă cînd unul dintre ei întreabă dacă un punct oarecare „este cu adevărat important“, iar celălalt răspunde: „Important? Ei bine, este absolut esenţial!“

Am spus toate aceste lucruri doar pentru a arăta clar ce fel de carte am încercat să scriu; nu am încercat nicidecum să ascund crezul meu sau să evit să-mi asum răspunderea pentru el. Cît priveşte lucrurile legate de crezul meu, cum am mai spus, nu este nici un secret. Pot cita cuvintele unchiului Toby: „Ele sînt scrise în cartea de rugăciuni a Bisericii Angliei“.

Pericolul cu care am fost confruntat era acela de a expune drept creştinism comun ceva ce este specific Bisericii Angliei sau (chiar mai rău) ceva ce este specific crezului meu. Am încercat să mă feresc de aceasta trimiţînd manuscrisul original al secţiunii care se numeşte acum „Cartea a II-a“ la patru clerici (anglican, metodist, prezbiterian, romano-catolic) pentru a fi supusă criticii lor. Metodistul a considerat că nu am vorbit suficient de mult despre credinţă, iar romano-catolicul a socotit că am mers prea departe cînd am vorbit despre relativa lipsă de importanţă a teoriilor care explică ispăşirea. În celelalte privinţe, toţi cinci am fost de acord. Celelalte cărţi nu le-am „verificat“ în acest fel, deoarece în acestea, deşi pot apare diferenţe între creştini, diferenţele ar fi între persoane individuale sau şcoli de gîndire, şi nu între culte.

În măsura în care pot judeca pe baza recenziilor şi a numeroaselor scrisori care mi-au fost scrise, cartea, oricît de deficitară ar fi în alte privinţe, a reuşit cel puţin să prezinte un creştinism redus la esenţe sau comun sau central, în privinţa căruia toţi sînt de acord. În felul acesta, s-ar

acestea, noi ştim că lumina va scoate la iveală diferenţele dintre noi. Şi iarăşi, să presupunem că un om nu ar şti nimic despre sare. Îi dai puţină sare şi el simte un gust aparte, foarte puternic. După aceea îi spui că oamenii din ţara aceea folosesc sare în toate mîncările lor. Ar fi posibil ca el să răspundă: „În cazul acesta, cred că toate mîncările voastre au exact acelaşi gust, pentru că gustul acelei substanţe pe care mi-ai dat-o s-o gust este atît de puternic încît va anihila gustul oricărui alt ingredient". Dar noi ştim că efectul sării este tocmai opus — departe de a anihila gustul oului, al cărnii şi al verzei, sarea scoate la iveală gustul lor. Ele nu îşi dezvăluie adevăratul gust decît după ce ai adăugat sarea. (V-am avertizat că aceasta nu este o ilustraţie foarte bună, deoarece poţi anihila gustul celorlalte ingrediente dacă pui prea multă sare, în timp ce nu poţi anihila gustul personalităţii umane dacă pui prea mult Cristos. V-am spus că este doar o încercare de a ilustra adevărul.)

Cam aşa ceva se petrece cînd Cristos este în noi. Cu cît dăm la o parte mai mult ceea ce numim „eul nostru" şi Îi permitem lui Cristos să preia controlul, cu atît devenim mai mult cu adevărat noi înşine. Cristos este atît de mare, încît milioane şi milioane de „Cristoşi mici", care se deosebesc unii de alţii, nu sînt destui ca să-L prezinte pe El deplin. El i-a făcut pe toţi. El a inventat — aşa cum un autor inventează personajele dintr-un roman — ceea ce sîntem destinaţi să fim tu şi eu, oameni noi diferiţi. În sensul acesta, adevăratul nostru eu ne aşteaptă în El. Nu are rost să încerc să fiu „eu însumi" fără El. Cu cît mă împotrivesc Lui mai mult şi cu cît încerc mai mult să trăiesc pe cont propriu, cu atît voi fi mai dominat de ereditatea mea, de educaţia mea, de mediul în care trăiesc şi de dorinţele mele naturale. De fapt, ceea ce numesc cu atîta mîndrie „Eul meu" devine doar un loc de întîlnire pentru şiruri de evenimente pe care eu nu le-am pornit şi nici nu le pot opri. Ceea ce numesc „dorinţele mele" sînt de fapt doar dorinţele stîrnite în mine de organismul meu fizic, pompate în mine de gîndurile altor oameni sau chiar sugerate de demoni. O omletă, nişte alcool şi un somn bun vor fi adevăratele origini ale deciziei cu care mă laud că am luat-o eu însumi, cu discernămînt, de a mă culca cu tînăra care stă pe cealaltă banchetă în vagonul de tren. Propaganda va fi adevărata origine a idealurilor mele politice personale. În starea mea naturală, eu nu sînt o persoană atît de completă cum îmi place să cred: cea mai mare parte din ceea ce numesc „eul meu" poate fi explicată foarte uşor. Cînd vin la Cristos, cînd mă dăruiesc Personalităţii Lui, abia atunci încep să am cu adevărat o personalitate proprie.

La început am spus că au existat Personalităţi în Dumnezeu. Acum vreau să merg mai departe. Nicăieri altundeva, în afară de Dumnezeu, nu există adevărate personalităţi. Pînă cînd nu te vei dărui pe tine însuţi Lui, tu nu vei avea un eu real. Identitatea personalităţii este de aşteptat să fie întîlnită

mai mult între cei mai „naturali" oameni, nu între aceia care s-au predat lui Cristos. Ce asemănare monotonă este între toţi tiranii şi cuceritorii; ce diferenţă glorioasă este între toţi sfinţii.

Trebuie să fie o predare reală a eului. Trebuie să-l lepezi „orbeşte", dacă pot spune aşa. Cristos îţi va da cu adevărat o personalitate reală, dar nu trebuie să mergi la El doar de dragul acestui lucru. Cîtă vreme ceea ce te interesează este personalitatea ta, tu nu te apropii deloc de El. Primul pas este să încerci să uiţi cu totul de eul tău. Eul tău real şi nou (care este al lui Cristos şi al tău, care este al tău tocmai pentru că este al Lui) nu va apare cîtă vreme tu îl cauţi. Va apare atunci cînd Îl vei căuta pe Cristos. Ţi se pare ciudat? Tu ştii că acelaşi principiu este valabil în multe probleme cotidiene. Chiar şi în viaţa socială, tu nu vei face o impresie bună asupra oamenilor decît atunci cînd vei înceta să te gîndeşti la impresia pe care o faci asupra lor. În literatură şi în artă, nici un autor care caută cu orice preţ originalitatea nu va fi original, în timp ce dacă nu încerci decît să povesteşti adevărul (fără să-ţi pese cîtuşi de puţin de cîte ori a fost povestit în trecut), în 90% din cazuri vei deveni original fără să-ţi fi dat seama. Principiul se aplică în toate aspectele vieţii. Dăruieşte-te pe tine însuţi şi atunci vei găsi adevăratul tău eu. Pierde-ţi viaţa şi o vei salva. Supune-te la moarte — moartea ambiţiilor şi a dorinţelor tale favorite în fiecare zi şi, în final, moartea întregului tău trup: supune-te cu fiecare fibră din fiinţa ta, şi atunci vei găsi viaţa veşnică. Nu reţine nimic pentru tine. Nimic din ce păstrezi nu va rămîne cu adevărat al tău. Nimic din tine care nu a murit nu va fi înviat din morţi. Priveşte la tine însuţi şi vei descoperi în viitor numai ură, singurătate, disperare, mînie, ruină şi descompunere. Priveşte însă la Cristos şi Îl vei găsi pe El, iar împreună cu El vei primi toate celelalte lucruri.

SOCIETATEA MISIONARĂ ROMÂNĂ
Post Office Box 527
Wheaton, Illinois 60189-0527
U.S.A.

Societatea Misionară Română a mai publicat:

Să ştii de ce crezi
de Paul Little

Duhul Sfînt
de Billy Graham

Studii biblice pentru şcoala duminicală, vol. 3, 4 şi 5
William Carey Moore, editor

Predarea cu succes
de Guy P. Leavitt

Urmăriţi sfinţenia
de Jerry Bridges

Prelegeri de teologie sistematică
de Henry Clarence Thiessen

Prioritatea supremă
de John MacArthur, Jr.